

A BANCA FRAUDULENTA E A POSTERIOR ORIXE DOS BANCOS CENTRAIS

LORENA ALONSO SUÁREZ
Estudiante do 2º curso do Máster en Xestión Pública
Licenciada en Economía
Universidade de Santiago de Compostela

Resumo

Ao longo da historia, o sistema bancario violou os principios tradicionais do dereito no referente ao depósito irregular. Os mecanismos sociais de control non souberon limitar eses abusos, ao contrario, gobernos e bancos privados, íanse beneficiando de actividades que practicaban de xeito fraudulento, creando co paso dos anos institucións e organismos que afianzasen ese control e manipulación.

Palabras clave

Sistema bancario, principios tradicionais do dereito, depósito irregular, actividades fraudulentas, institucións, control, manipulación.

Abstract

All along history, the banking system violated traditional principles of law related to irregular deposits. On the one hand, social control mechanisms failed to eliminate such abuses. On the other hand, governments and private banks, they would benefit from fraudulent activities, and as consequence, with years they creat institutions and organisms of control and manipulation

Keywords

Banking system, traditional principles of law, irregular deposits, fraudulent activities, institutions, control, manipulation.

Introdución.

No presente artigo o obxectivo que queremos acadar é xustificar e argumentar unha necesaria reforma no sistema bancario, cara unha banca que se axuste á legalidade e os principios tradicionais do dereito. En primeiro lugar, identificaremos o fraude bancario que se ven

practicando dende fai séculos. Unha vez identificada a problemática, en segundo lugar, repasaremos a evolución histórica da banca fraudulenta. En terceiro lugar, abordaremos unha cuestión moi importante a engadir na nosa reforma do sistema financeiro: o patrón ouro como respaldo na emisión de moeda. No cuarto e último apartado concluiremos os nosos argumentos citando tanto a autores e intelectuais que defenden esta postura, como os retractores que refutan tales plantexamentos. Remataremos cuestionándonos, polo tanto, cal é a natureza dos ciclos económicos unha vez analizadas todas estas cuestións.

1. Conceptos previos, causas e identificación do fraude bancario.

Para comezar, aclararemos a distinción que existe entre dúas das actividades fundamentais que realizan os bancos ou entidades financeiras: os contratos de préstamo e os contratos de depósito. Estes dous tipos de contratos, no caso concreto do noso país, está recollidos no Código Civil español desde o artigo 1740 en diante.

Nun contrato de préstamo suponse que a transmisión da dispoñibilidade da cousa pasa do prestamista ao prestatario, trasladándose o dereito de propiedade, por un prazo de duración determinado.

Á súa vez, o contrato de depósito ten como esencia que a dispoñibilidade da cousa moble non se transmite, é dicir, o depositante entrega ao depositario a cousa (funxible ou non) para que a garde e custodie, completamente dispoñible para o depositante. Ademais non existe ningún prazo determinado de duración do contrato.

O caso que nos ocupa é o contrato de depósito de diñeiro, o cal se denomina depósito irregular, por ser este un ben funxible, pero segue sendo en esencia un contrato de depósito que cumpre as mesmas características e requisitos.

Antes de profundar na evolución histórica da banca fraudulenta nos diferentes países, debemos explicar o porque da “invención” da banca con reserva fraccionaria que foi desde a súa orixe unha estafa, en base aos principios tradicionais do dereito, e provoca a expansión artificial do crédito creando débeda e inflación.

Isto débese a que os bancos privados conceden préstamos con cargo a depósitos irregulares, eliminando o coeficiente de caixa 100%, é dicir, préstaos (en contra das obrigacións

de custodia que impón o contrato de depósito irregular) á vez que lles garanten aos seus depositantes a dispoñibilidade do diñeiro no momento que desexen.

Os depositantes “confían” en que só unha fracción de reserva dos depósitos, realmente se depositada no banco, esixiría a devolución da débeda¹.

Vemos, polo tanto, que se confunde o depósito co préstamo, tendo unha natureza xurídica diferente. Tal e como sinala o profesor Jesús Huerta de Soto na súa obra “Dinero, crédito bancario y ciclos económicos”, xa os xuristas clásicos romanos entenderon a institución do depósito irregular do diñeiro considerándoa un tipo especial de depósito, pero que incluía as características esenciais deste. Ademais existe tamén o recoñecemento, por parte da xurisprudencia, dos principios esenciais do dereito que regulan o contrato de depósito irregular do diñeiro, esixindo un coeficiente de caixa do 100% como materialización do elemento esencial de garda e custodia do depósito.

Observamos que os banqueiros incorren continuamente na apropiación indebida dos depósitos irregulares, neste caso en concreto en depósitos de diñeiro, o que implica a violación dos principios xurídicos do contrato. Neste sentido, o economista austríaco Ludwig von Mises na súa obra “The Theory of Money and Credit”², explica que “O depositante dunha suma de diñeiro, que adquire a cambio dela un título, convertible en diñeiro en calquera momento e que lle presta o mesmo servizo que a suma á que refire, non intercambiou un ben presente por un ben futuro. O título que adquiriu polo seu depósito é tamén un ben presente para el. O feito de depositar diñeiro non significa de ningún xeito que renuncie á inmediata dispoñibilidade da utilidade que posúe”.

Mentres, os poderes públicos, lonxe de regular e prohibir o seu incumprimento, e coñecedores desta actividade, concederon ao longo de décadas privilexios e licenzas, á vez que se aproveitaban da banca fraudulenta mediante ingresos fiscais (con cargo a emisión de débeda por parte dos Estados) e/ou creando bancos públicos.

---

¹ Este feito está baseado en que os depositantes non reclaman tódolos seus depósitos á vez, nin tampouco tódolos prestatarios ou debedores están prestando e pagando ao mesmo tempo.

² “The Theory of Money and Credit” (1978, p.268), Ludwig von Mises.

Estas prácticas xeraban economicamente que se expandise a Base Monetaria, e como consecuencia a oferta monetaria, xerando dous efectos: maior cantidade de diñeiro en circulación (os axentes económicos atópanse con maior renda dispoñible) e expansión do crédito bancario.

Esta expansión artificial de oferta monetaria e crédito bancario xera un aumento descontrolado e prolongado do valor dos activos e produtos nos diferentes sectores da economía (afectando con maior intensidade nos sectores máis importantes da riqueza dun país). Isto estará acompañado dun aumento do investimento (debido aos baixos tipos de xuro) creándose un falso auxe económico que máis tarde se verá suspendido polo estalido da recesión, cando ese crédito se restrinxa, que desencadeará a posterior crise económica.

2. Evolución histórica da banca fraudulenta nos diferentes países.

Existen documentos que apuntan como este tipo de prácticas xa se levaban a cabo na Antiga Grecia, pero na Idade Media, coa orixe do sistema bancario moderno, datan tres casos a destacar.

Por unha banda, temos a banca de Florencia, que soportou o boom económico artificial desencadeado por unha expansión crediticia e unha profunda recesión, onde o goberno de Florencia se financiou de xeito especulativo; doutra banda, referímonos ó banco dos Médicis que terminou aceptando depósitos á vista, os cales usou indebidamente expandindo o crédito, dúas veces os depósitos recibidos, o que causou a súa creba; e para finalizar, no século XV resaltamos o caso da banca catalá, a cal inicialmente se baseaba en manter estritas normas contra os banqueiros fraudulentos. Con todo, existía constancia de que a liquidez dos bancos era inferior aos depósitos á vista que estaban recibindo. As numerosas e crecentes queixas dos clientes pola reticencia dos banqueiros á hora de devolver o diñeiro entregado para a súa custodia, derivou nunha crise bancaria na cal, en lugar de defenderse os dereitos de propiedade dos depositantes e impoñer responsabilidades legais, creouse un banco público municipal, chamado a Taula de Canvi ou Banco de Depósitos de Barcelona que, aproveitándose dos numerosos beneficios da banca dolosa, terminou suspendendo pagos no ano 1468 por utilizar parte das súas reservas en financiar os gastos municipais, e non puido facer fronte á retirada dos fondos en metálico por parte dos seus aforradores.

Durante o século XVI seguíronse repetindo prácticas similares e xa nos séculos XVII e XVIII intentouse de novo desenvolver lexitimamente o negocio bancario, o que orixinou o establecemento dos Bancos Centrais. Este último intento de establecer un banco baseado nos principios xerais do dereito foi o Banco Municipal de Ámsterdam (1609-1819) que no ano 1802 comezou a corromperse esixindo que se prestasen gran parte dos seus depósitos para facer fronte ao crecente gasto público, causando a súa desaparición.

Tamén o Banco de Estocolmo (1656), que malia ser un banco privado, tiña autorización para emitir billetes e crebou por emitilos en exceso sen o respaldo necesario. Este banco foi absorbido polo estado sueco e creouse o Banco Nacional de Suecia (1668) que aínda que nun principio non emitía billetes, debido á mala experiencia do Banco de Estocolmo, comezou emitindo notas de crédito e posteriormente autorizóuselle a emisión dos seus propios billetes, asumindo a posición de Banco Central ao reservarlle a exclusividade da emisión, considerándose o primeiro banco estatal do mundo moderno e o máis antigo.

En 1694 fúndase o Banco de Inglaterra, co principal obxectivo de axudar ao financiamento dos gastos públicos e as guerras coas colonias norteamericanas. Isto provocou que a coroa británica forzara ao banco para que imprimise billetes, creando inflación e suspendendo a redención dos billetes e depósitos en ouro e prata.

Por último, no referente á evolución histórica, comentamos o caso do sistema bancario en Francia. En 1716 fúndase o Banque Royale polo escocés John Law. Este sistema baseábase en facer uso do diñeiro que se lle depositaba para poder incrementar a cantidade deste en circulación e así estimular a economía (Sistema de Law). Deste xeito, creábase un boom artificial mediante unha gran emisión de créditos e billetes, cunha especial incidencia no mercado bursátil, que derivou nunha gran burbulla financeira. Isto produciu a ruína do banco e de numerosos accionistas franceses.

Unha vez consolidado o sistema bancario de reserva fraccionaria e, concretamente, a partir da Revolución Industrial, as expansións e contraccións crediticias comezaron a ser recorrentes. Por iso, en 1844 Robert Peel, político e estadista inglés e Primeiro Ministro de Inglaterra entre 1841 e 1846, farto dos continuos ciclos económicos de burbullas e posteriores recesións, promulgou a “Peel’s bank act”. En trazos xerais, esta lei trataba de impedir a

expansión crediticia ou emisión de billetes sen respaldo de aforro mediante un coeficiente de caixa 100% en forma de ouro. O problema desta lei é que se quedou incompleta ao non aplicarse tamén aos depósitos á vista con reserva fraccionaria, que provoca o mesmo efecto de expansión crediticia artificial que a emisión de billetes sen respaldo. De modo que os bancos sen necesidade de imprimir papel moeda, podían seguir creando novo diñeiro mediante simples apuntes contábeis .

Isto provocaba que sucedesen repetidas expansións artificiais da economía, coa creación de préstamos sen respaldo de aforro real, que desembocan en profundas crises financeiras onde os banqueiros se volvían insolventes. Por este motivo ponse de manifesto a necesidade de salvar eses bancos mediante a creación dos bancos centrais, que actuarían de prestamistas en última instancia e aos que se lles concede monopolio da emisión de diñeiro legal, deseño e execución de políticas monetarias a través do manexo dos tipos de xuro.

3. A importancia do patrón ouro.

Non debemos esquecernos da importante función que cumpría o patrón ouro, imperante dende o século XIX, onde a moeda dun país está legalmente definido nun equivalente dunha cantidade fixa de ouro, estando constituída a moeda en circulación por pezas de ouro ou billetes de banco, sendo estes de obrigatoria convertibilidade, por parte das autoridades, nunha determinada cantidade de ouro, sempre que esta convertibilidade se demande por parte dos axentes.

De este xeito, o patrón ouro comezou a funcionar a partir de 1821, lográndose establecer este sistema case un século³, ata o estalido da Primeira Guerra Mundial (1914-1918), xa que os gobernos necesitaban diñeiro fiduciario⁴ para financiar todo o esforzo bélico aínda que non puideran respaldalo có metal precioso. Despois da guerra, Alemania, Francia, Inglaterra e Estados Unidos, volveron ó patrón ouro, ata a súa caída pola crise da década de 1930, para evitar a baixada dos prezos e salarios que se estaba a producir coa crise.

---

³ Durante o século XIX os países adoptaban un patrón bimetálico ata o terceiro cuarto do século que comezou a someterse a crecentes presións.

⁴ Substitutos do diñeiro, que se basean, total ou parcialmente, na fe e na confianza que proporciona ó público a entidade emisora, que polo xeral é o Estado.

No 1944, coa participación de 44 países e sendo latente xa o final da Segunda Guerra Mundial, celebrouse a chamada Conferencia de Bretton Woods, coa finalidade de crear un sistema de relacións económicas internacionais que evitara unha nova crise xeral como a de 1929. As decisións a destacar tomadas nesta conferencia foron as seguintes: o establecemento do patrón ouro-dólar, a creación do Fondo Monetario Internacional (FMI), do Banco Mundial e a creación do Acordo Xeral de Aranceis e Comercio (GATT) .

A aplicación do sistema monetario patrón ouro-dólar pretendía que tódalas moedas de case tódolos países comezaran a utilizar o dólar como moeda de referencia, ó mesmo tempo que Estados Unidos se comprometeu a respaldar cada dólar con ouro. Estados Unidos adquiría deste modo unha gran vantaxe en relación ó resto do mundo, xa que era o único país que podía pagar as súas débedas imprimindo diñeiro. A excesiva confianza que o resto dos países posuían no dólar foi minguando cando os países, especialmente Francia, insistían en trocar as súas reservas de dólares en ouro.

Esta crecente desconfianza, a crise do petróleo nos anos 70 e os resultados adversos da Guerra de Vietnam, arrasaron coas reservas de ouro do EE.UU facilitando a súa bancarrota. Pero os Estados Unidos posuían a imprenta de dólares, e en contra da recomendación de Henry Hazlitt e Paul Samuelson, de desprezar fortemente o dólar, o Presidente dos Estados Unidos nese momento, Richard Nixon, seguindo as indicacións de Milton Friedman, o 15 de agosto de 1971 declarou a inconvertibilidade do dólar en ouro, rematando de maneira unilateral có acordo de Bretton Woods.

O patrón ouro era un sistema monetario internacional que non podía funcionar sen a cooperación e colaboración dos países que o adoptaban. O seu correcto funcionamento impedía que as nacións puidesen levar a cabo políticas proteccionistas que desencadearan en estancamento.

Ademais, son dúas as cuestións esenciais polas que defendemos a volta o patrón ouro⁵.

A primeira baséase en que a efectos prácticos, un patrón monetario implica ligar o valor do diñeiro a un ben económico presente, a través da convertibilidade⁶. Nun sistema como o noso, sen patrón ouro, o valor do papel moeda está ligado a débeda. Se observamos o balance de

---

⁵ Cuestións defendidas por economistas austríacos, neste caso en concreto, o profesor Juan Ramón Rallo

⁶ Cada billete constitúe un dereito a recibir unha cantidade determinada de ouro, prata, etc.

calquera banco central, encontrámonos con que os seus pasivos (os billetes de euro, dólares ou yenes) se corresponden con uns activos compostos na súa práctica totalidade por débeda pública ou privada. As consecuencias implican ter que saldar esa débeda con diñeiro, baseándose este a súa vez na débeda. E dicir, as nosas débedas se pagan con outras débedas, chegando ó punto de non poder discriminar as boas das malas débedas, xa que as segundas, nun sistema financeiro san deberían darse de baixa do balance para non seguir acumulándoas ata provocar o colapso económico. Esta posibilidade quedaría moi limitada cun patrón metálico (preferiblemente ouro).

A segunda cuestión esta intimamente ligada á anterior, xa que na actualidade o papel moeda está baseado na débeda, e esta son bens futuros, polo que o valor do papel moeda dependerá do valor deses bens futuros. Polo que estamos comprando bens existentes no presente con cargo a bens que, tal vez, produciremos no futuro pero que non existen no presente.

Aínda que son moitos os retractoros deste sistema monetario, argumentando que as reservas de ouro están mal repartidas, que o uso do patrón ouro é inestábel fronte a calquera decisión governamental que decida suspendelo ou que o subministro é insuficiente e non está relacionado co subministro global de bens, os feitos demostran que o abandono do patrón ouro supuxo un enorme crecemento da oferta monetaria mundial, que o non estar en consonancia có crecemento total dos bens e servizos producidos, causa unha inflación permanente, combinada co xurdimento de institucións (o Fondo Monetario Internacional) que perpetúan ó control e manexo da política monetaria.

4. Conclusións.

No presente artigo, asumimos a necesidade dunha reforma do sistema financeiro, completando aí onde quedou incompleta a Lei de Peel, cumprindo a garda e custodia, propia da natureza dos depósitos á vista, e sancionando os que incorren no delito de apropiación indebida, en suma coa volta do patrón ouro como elemento disciplinario para as entidades financeiras e o poder político.

Todo o comentado e analizado foi obxecto de estudo por numerosos intelectuais, pertencentes á Escola Austríaca, como o xa citado Jesús Huerta de Soto, Ludwig Von Mises, Water Block ou Hermans Hoppe, entre moitos outros. Esta escola de pensamento defende a liberdade ou liberalización bancaria e financeira, lonxe do control político e de organismos ou

institucións como os bancos centrais, os cales gardan unha estreita relación cos gobernos e autoridades, axudando ao financiamento dos gastos públicos e concedendo numerosos privilexios de financiamento, a cambio de conferir en exclusiva a emisión da moeda. Para eles estes argumentos poderían explicar os recorrentes ciclos económicos.

Outros intelectuais que abordaron intensamente estas temáticas tiñan outra concepción. Autores como Nicolas Kaldor ou Hyman Minsky, centraron as súas investigacións en ver como evolucionaba a inestabilidade que se producía nos mercados financeiros na súa interacción coa economía. Explican a teoría dos ciclos económicos baseándose nos efectos dinámicos da especulación que se produce nos mercados financeiros, xa que nos tempos de prosperidade ou auxe económico a euforia especulativa fai aumentar o volume de crédito, ata que chega o momento onde os beneficios producidos non poden pagalo, contráese o crédito e a economía entra en recesión⁷. Este argumento defende, polo tanto, aumentar o control e a intervención por parte das autoridades para frear a especulación nos mercados. Rexeitamos este argumento apoiado por moitos economistas keynesianos, xa que esa especulación, que pode xerarse nos mercados financeiros, é a consecuencia das prácticas fraudulentas da banca, respaldada polos gobernos e autoridades, e da estreita relación que permite esa dilatada expansión crediticia.

Finalizamos preguntándonos se os ciclos económicos, que suceden cada aproximadamente dez anos, temos que consideralos como inevitables e intrínsecos á economía, ou quizais a causa está nas malas prácticas desenvolvidas ao longo do tempo pola banca e os gobernos, formando un tándem perfecto no camiño cara a unha banca perversa e estatista.

4. Bibliografía.

De Soto, Jesús Huerta, *Dinero, crédito bancario y ciclos económicos*, Unión Editorial S.A, 5º ed, 2011.

Mises, Ludwig von, *The theory of Money and Credit*, Foundation for Economic Education Irvington-on-Hudson, N.Y., 1978.

---

⁷ [Hyman P. Minsky, The Financial Instability Hypothesis, Working Paper No. 74](#) The Levy Economics Institute, Bard College, NY.

Hoppe, Hans-Hermann; Block, Walter; Hülsmann, Jörg Guido, *Contra los medios fiduciarios*, publicado en Quarterly Journal of Austrian Economics, 1998.

Minsky, Hyman, *Stabilizing an unstable economy*. McGraw-Hill, 2008.

Minsky, Hyman, *John Mynard Keynes*. McGraw-Hill, 2008.

Minsky, Hyman, *The Financial Instability Hypothesis*, , Working Paper No. 74 The Levy Economics Institute, Bard College, NY.

Ichimura, Shinichi, *Economía post-keynesiana: Hacia una teoría general macrodinámica y no lineal de las fluctuaciones económicas*. Universidad Wakayama. Japón.

Kindleberger, Charles, *Manias, Panics and Crashes*. New York, Basic Books, 1978.

Código Civil español.